

Област Сливен

▶ Население (2015)	191 915
▶ Територия (кв.км)	3544,1
▶ Брой на населените места	120
▶ Дял на населението в градовете (%)	65,7

Общ преглед

Сливен остава една от най-слабо развитите области в страната, но състоянието на пазара на труда се подобрява, а бедността намалява. Заплатите и доходите се покачват, но остават по-ниски от средните за страната. Областта продължава да бъде слабо привлекателна за чужди инвестиции, а общините ѝ се отличават с много ниско усвояване на европейските средства. Дейността на администрацията в областта е относително добра, но някои от основните местни данъци се покачват до рекордно високи нива през 2016 г. Състоянието на пътните настилки остава най-доброто в страната, но използването на интернет е слабо разпространено.

Демографската картина остава добра в сравнение с останалата част от страната, но състоянието на образованието не е добро – относителният дял на отпадналите от основно и средно образование расте до изключително високи за страната нива, а успехът от матурите трайно се понижава. Нивото на детска смъртност е високо, а съотношението на лекарски персонал към броя на населението е едно от най-ниските. Състоянието на правораздаването се подобрява – разкриваемостта расте, честотата на самите престъпления спада. Околната среда е в добро състояние, но културният живот е сравнително слабо развит.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●

Доходи и условия на живот ●●

Макар и област Сливен да се характеризира с относително ниски доходи и широко разпространена бедност, през последните две години се наблюдава сериозно подобрене в показателите за условия на живот и социално включване.

Относителният дял на бедните спрямо националната линия на бедност пада до 32,7% през 2013 г., но остава по-висок както от нивото през периода 2008–2010 г., така и от средната за страната стойност (21,8%). Делът от населението, живеещо с материални лишения, бележи бързо намаление, като от над 50% през 2011 г. достига 33% през 2013 г. и по този начин се изравнява със средния дял за страната. Сливен остава сред областите с най-нисък БВП на човек от населението. През 2014 г. тази стойност леко се покачва до 5936 лв., достигайки нивото от 2012 г. Средногодишният доход на лице от домакинството през 2015 г. е с 14% по-нисък от средния за страната. Средната годишна брутна заплата нараства до 7265 лв. през 2014 г., но темпът на растеж изостава от средния за страната през последните пет години.

Пазар на труда ●●●

Състоянието на пазара на труда също се подобрява през 2015 г. Безработицата и заетостта достигат най-добрите си нива за последните седем години – съответно 10,9 и 55,9%, но продължават да изостават от средните стойности за страната. Коефициентът на демографско заместване достига най-високата си стойност от 2011 г. насам.

Образователната структура на населението остава предизвикателство пред по-нататъшното подобрене в състоянието на трудовия пазар. Относителният дял на населението между 25 и 64 години с основно и по-ниско образование пада до 28,8% през 2015 г., но остава далеч над средното ниво от 18,1% за страната. Делът на населението с висше образование пада за първи път през последните седем години, докато нивото за страната като цяло продължава да се покачва. Коефициентът на икономическа активност в областта е 62,9% през 2015 г., което е най-високото ниво, отчетено през последните три години, но е четвъртата най-ниска стойност за страната.

Инвестиции ●

Сливен е областта с най-лоша оценка в категорията „Инвестиции“. Разходите за придобиване на ДМА на човек от населението слабо се покачват през 2014 г. до 1152 лв., но остават около 2,5 пъти по-ниски от средните за страната.

Областта се характеризира и с много нисък темп на усвояване на европейски средства и се нарежда на предпоследно място в страната. Изплатените суми по договори на общините като бенефициенти по оперативни програми е 378 лв./човек към 31.05.2016 г. През 2014 г. продължава отливът на

чужди инвестиции, като ЧПИ с натрупване падат до 483 евро/човек, или над 6 пъти по-ниски от средните за страната.

Инфраструктура ●●●

Състоянието на пътищата в областта продължава да е най-доброто в страната, но през 2015 г. делът на пътната настилка в добро състояние достига най-ниските си нива през последните шест години – 72,4%. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа остава сходна със средните за страната стойности. Делът на автомагистралите и първокласните пътища е над 1/5 от всички републикански пътища през 2014 г. Достъпът и използването на интернет в областта остават ниски. Относителният дял на домакинствата с достъп до интернет е 44,6% през 2015 г., с 15,5 пр.п. по-нисък от дела за страната като цяло. През 2015 г. делът на лицата, използвали интернет през последните 12 месеца, пада до най-ниското ниво от 2010 г. насам – 42,7%.

% Данъци и такси ●

През 2016 г. местните данъци в област Сливен чувствително се покачват и стават едни от най-високите в страната. Данъчната ставка върху нежилищните имоти на юридическите лица се покачва от 1,86 до 2,92‰ през 2016 г., което е най-високото ниво за последните четири години и с над 1‰ по-високо от средната ставка за страната. Причината за резкия ръст е покачването на данъка в три от четирите общини на областта, като най-бързо се покачва данъкът в община Сливен – от 1,9 на 3,2‰. През 2016 г. данъчната ставка върху превозните средства и леките автомобили достига най-високото отчетено ниво – 1,47 лв./kW.

Средната такса за битови отпадъци на общините от областта също нараства през 2016 г., като достига 3,27‰. Размерът на данъка за прехвърляне на собственост се повишава за първи път през последните пет години и достига 2,79% при средно 2,47%.

Администрация ●●●●

Състоянието на администрацията в областта остава сравнително добро през 2016 г. Покритието на кадастъра е 23% и се запазва непроменено от 2010 г. Оценките на самите местни администрации за развитието на електронното правителство и обслужването на „едно гише“ са близки до средните за страната.

Рейтингът на активната прозрачност на органите на местно самоуправление, изготвян от Фондация „ПДИ“, остава сравнително висок през 2016 г. – 65,2% при средно за страната ниво от 54,2%. Въпреки относително високата стойност това е най-ниският рейтинг, който областта е постигала през последните три години.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●

Демография ●●●●

Сливен продължава да е една от областите с относително най-добра демографска картина, което се дължи най-вече на високата раждаемост в областта. Съотношението на населението над 65 години към децата (0–14 години) остава най-благоприятно за цялата страна – 103,5% през 2015 г. Това показва, че на всеки човек над 65 години се пада по едно дете, при положение че средно за страната на едно лице до 14 години (включително) се падат по 1,5 лица на възраст над 65 години. Населението над 65 години е малко под 1/3 от това между 15 и 64 години, като това съотношение е сходно със средното за страната. Въпреки това дългосрочната тенденция от 2001 г. насам е към постоянно покачване и на двата коефициента на възрастова зависимост. Коефициентът на естествен прираст пада до –2,7‰ през 2015 г., което е най-ниското ниво през последните 15 години, но въпреки това остава по-висок от средния за страната, който е –6,2‰. Населението в областта продължава да намалява в резултат и на механичния прираст, който през 2015 г. е –4,9‰.

Гъстотата на населението за поредна година бележи лек спад до 2739 души/кв.км, но остава втората най-висока стойност в страната.

Образование ●

Сливен е областта с най-лошо състояние на образованието в цялата страна. През 2014 г. относителният дял на отпадналите от основно и средно образование се покачва до 4,8% и достига най-високото си ниво от 2010 г. насам при средна за страната стойност от 2,8%.

Делът на слабите оценки от матурата по БЕЛ се покачва до 6,9% през 2016 г., а средният успех на матурите по този предмет се понижава до „добър“ 4,15, което, макар и близко до средните оценки на национално ниво, е най-ниското ниво за областта от 2013 г. насам. Дългосрочната тенденция през последните девет години е към влошаване и на двата индикатора. През 2015 г. броят на преподавателите на 1000 ученици също пада до най-ниското си равнище, отчетено досега, и този показател остава най-ниският в страната – 64 преподаватели на 1000 ученици. Нетният коефициент на записване на населението се покачва през 2015 г., но остава под средното за страната ниво.

Здравеопазване ●

Състоянието на здравеопазването в Сливен също се оценява като най-лошото в страната. През 2015 г. броят на населението към един общопрактикуващ лекар достига най-високото ниво от 2001 г. насам – 1777 души спрямо 1619 души среден брой за страната. Недостигът на специалисти е още по-остър. Броят на лицата, които се падат на един лекар от водеща специалност, също се покачва и достига второто най-високо ниво в страната. Коефициентът на детска смъртност спада до 12,8‰ през 2015 г., но остава почти двойно по-висок от показателя за

страната. Делът на здравноосигурените лица се покачва през 2015 г., но продължава да е сравнително нисък.

Сигурност и правосъдие ●●●●

През 2015 г. скоростта на правораздаването в областта се подобрява и делът на наказателни дела в Окръжния съд, приключили в 3-месечен срок, достига 94%, което е най-високото ниво за последните седем години. Паралелно с това делът на висящите наказателни дела пада до 5,2%, което е най-ниското ниво, отчетено в областта, и най-ниското за страната. Натовареността на наказателните съдии обаче нараства до 8,6 дела на месец през 2015 г. и изпреварва средната стойност за страната от 8,3 дела.

Престъпността също спада, което вероятно е сред причините за намаляващата натовареност на съдиите. Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души от местното население е 11,6 през 2015 г., което е най-ниското ниво от 2007 г. насам. Разкриваемостта на престъпленията също се подобрява до най-високото си ниво след 2009 г. и е и значително по-висока от средната за страната.

Околна среда ●●●●●

След София Сливен е областта с най-добро състояние на околната среда. През 2014 г. емисиите на въглероден диоксид в областта са почти двойно по-ниски от средните за страната нива на вредни емисии от 314,5 т/кв.км. Образованите битови отпадъци на глава от населението също са сравнително ниски – 329 кг/човек през 2014 г. при средно за страната ниво от 442 кг/човек.

Изграждането на канализационната мрежа в областта обаче изостава. Делът на населението в селища с обществена канализация е 65,2%, а този на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции, е 57,6% през 2014 г. Средните за страната стойности са съответно 74,9 и 56,8%.

Култура ●●

Културният живот в областта не е особено динамичен и се влошава през последните няколко години. Последните две години средногодишният брой посещения в театрите и кината в областта бележи спад. Въпреки това през 2015 г. посещаемостта в театрите остава по-висока от средната за страната. Средногодишният брой посещения в музеите достига 488 на 1000 души през 2014 г., след което спада до 449 през 2015 г. и значително изостава спрямо средната за страната стойност от 664. Посещаемостта в библиотеките обаче остава висока и продължава да се покачва през 2015 г., достигайки най-високото ниво от 2009 г. насам – средногодишният брой посещения е 774 на 1000 души. Средното ниво за страната е 583 на 1000 души.

Ключови показатели за област Сливен

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	4984	5559	5938	5654	5936	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3907	3605	3226	3014	4017	4236
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6000	6191	6589	6999	7265	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	30,6	40,8	35,4	32,7	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,1	64,6	64,5	61,7	60,7	62,9
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	54,8	53,7	51,8	51,8	52,4	55,9
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	16,7	16,6	19,4	15,9	13,6	10,9
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	18,4	18,7	18,7	20,5	22,5	21,8
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	36	35	35	35	35	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	916	1491	1636	1132	1152	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2303	2561	548	504	483	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	27,5	36,5	37,0	41,1	49,8	44,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	82,5	82,0	82,0	79,3	80,3	72,4
Покритие на кадастъра (%)	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-2,6	-2,0	-2,3	-2,2	-2,5	-2,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-11,8	-2,8	-4,5	-5,1	-4,1	-4,9
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,5	4,2	4,2	4,2	4,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	5,4	4,4	6,5	7,0	9,0	5,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	74,2	75,5	73,6	74,4	75,0	75,2
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,7	86,1	85,0	84,4	85,6	87,4
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	140	148	218	221	154	217
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,4	14,2	14,4	12,6	12,5	11,6
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	48,6	42,4	41,6	45,6	47,8	51,8
Дял на висшите наказателни дела (%)	9,6	7,2	7,0	9,3	13,7	5,2
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	57,3	57,7	57,6	57,6	57,6	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	78,5	78,5	198,0	161,0	161,0	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	36	20	152	93	84
Посещения в театрите на 1000 души от населението	227	273	310	357	350	314